

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Alfons Röblom

Föredragande
Miljöingenjör
Mia Westman

Justerat
Omedelbart

Nr 48

COM(2022) 156

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) och rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall.

ÅLR 2022/2813

120 S4
121 S4

Beslut

Kommissionen har lämnat ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) och rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall.

Beslöts enligt PM i **bilaga 1 S422E28**. Beslöts även att till miljöministeriet skicka texten från rubrikerna "Förslagets förhållande till landskapet" och "Landskapsregeringens ställningstagande" i PM samt att överlämna PM för information som ett I-ärende till lagtinget.

Nr 49

COM(2022) 157

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rapportering av miljöuppgifter från industrialanläggningar och inrättande av en portal för industriutsläpp.

ÅLR 2022/2819

122 S4
123 S4

Beslut

Kommissionen har lämnat ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rapportering av miljöuppgifter från industrianläggningar och inrättande av en portal för industriutsläpp.

Beslöts enligt PM i **bilaga 2 S422E328**. Beslöts även att till miljöministeriet skicka texten från rubrikerna "Förslagets förhållande till landskapet" och "Landskapsregeringens ställningstagande" i PM samt att överlämna PM för information som ett I-ärende till lagtinget.

Promemoria om EU-kommissionens förslag

1. Uppgifter om EU-kommissionens förslag

Förslagets namn:	Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) och rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall
Förslagets COM-nummer:	COM(2022) 156 final

2. Uppgifter om ansvarigt ministerium och ansvarig tjänsteman i riket

Ansvarigt ministerium i riket:	Miljöministeriet
Ansvarig tjänsteman i riket:	Jaakko Kuisma, konsultativ tjänsteman

3. Uppgifter om ärendets beredning i landskapet Åland

Diarienummer:	ÅLR 2022/2813
Ansvarig tjänsteman vid LR:	Mia Westman, miljöingenjör
Ansvarig minister vid LR:	Alfons Röblom, utvecklingsminister
Behandling vid Ålands lagting:	☐ Samråd ☒ I-ärende (kryssa i)
Datum då promemorian föredragits:	24.5.2022

4. Förslagets huvudsakliga syfte och innehåll

I april 2022 presenterade kommissionen ett förslag till revidering av direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp nedan *industriutsläppsdirektivet*, (*IED*) eller *direktivet*, som ett led i att genomföra EU:s gröna giv och flera tillhörande strategier. Förslaget har lagts fram som paket tillsammans med förslag till den nya industriutsläppspportalsförordningen (COM(2022) 157 final). Industriutsläppsdirektivet syftar till att säkerställa en gradvis minskning av föroreningarna från EU:s största agroindustriella anläggningar, samtidigt som rättvisa konkurrensvillkor upprätthålls. Förordning (EG) nr 166/2006 om ett europeiskt register över utsläpp och överföringar av föroreningar underlättar övervakningen av insatser för att minska föroreningar genom att förbättra offentligt tillgänglig information om anläggningarnas faktiska prestanda. Tillsammans utgör dessa kompletterande instrument som reglerar industrins miljöpåverkan.

I en utvärdering av industriutsläppsdirektivet 2020 drogs slutsatsen att direktivet i allmänhet är effektivt för att förebygga och begränsa föroreningar till luft, vatten och mark från industriell verksamhet och för att främja användningen av bästa tillgängliga teknik (BAT, *Best Available Technique*). I utvärderingen identifierades dock flera förbättringsområden, mot bakgrund av nya utmaningar. Direktivet har varit mindre effektivt i att främja resurseffektivitet, cirkulär ekonomi och innovation samt att minska utsläpp av växthusgaser. Genom utvärderingen har det också stått klart att direktivet inte är genomfört enhetligt i hela EU. Olika ambitionsnivåer mellan medlemsstaterna medför att målen med direktivet inte nås fullt ut. Det underminerar möjligheterna för företag att på en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön agera på lika villkor. För att hantera dessa utmaningar och för att leva upp till åtagandena i den europeiska gröna given har kommissionen lagt fram ett förslag till revidering av direktivet. Revideringen av industriutsläppsdirektivet har även tagits upp som ett verktyg för att genomföra EU:s handlingsplan för nollföroreningar, metanstrategi, kemikaliestrategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi.

Det övergripande syftet med direktivet är att fastställa bestämmelser om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar från industriella verksamheter. Det innehåller också bestämmelser som syftar till att förebygga eller, när förebyggande visar sig vara omöjligt, minska utsläppen till luft, vatten och mark och förebygga uppkomst av avfall, så att en hög skyddsnivå kan uppnås för miljön som helhet.

Direktivets övergripande syfte och de övriga grundläggande delarna om krav på tillstånd och framtagande av vad som utgör bästa tillgängliga teknik behålls i revideringen av direktivet och är således en utgångspunkt även för de delar av direktivet som nu föreslås läggas till eller ändras.

Förslaget innehåller åtgärder för att effektivisera industriutsläppsdirektivet i dess syfte att begränsa utsläpp av föroreningar, att säkerställa allmänhetens tillgång till information och deltagande i beslutsprocesser, att förenkla regelverket, att främja upptaget av innovationer och ny teknik, att stödja omställningen till en giftfri och cirkulär ekonomi, att stödja utfasningen av fossilt och minska utsläpp av växthusgaser. Förslaget innebär också att direktivets tillämpningsområde utökas genom att ytterligare verksamheter inkluderas och att tröskelvärdena för vissa verksamheter justeras, bland annat så att djuruppfödande verksamheter omfattas i en större utsträckning. Kommissionen föreslår dessutom ett nytt kapitel med särskilda förenklade krav för verksamheter som föder upp fjäderfän, grisar och nötkreatur. De verksamheter som föder upp fjäderfän och grisar och som redan i dag omfattas av direktivet behöver inte längre uppfylla samtliga de krav som gäller för övriga industriverksamheter.

Förslagets allmänna mål är att på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt skydda ekosystem och människors hälsa från de negativa effekterna av föroreningar från stora agroindustriella anläggningar och förbättra industrins motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Översynen av direktivet syftar till att stimulera till en djupgående agroindustriell omställning mot nollutsläpp genom användning av banbrytande teknik och därigenom bidra till den europeiska gröna givenens mål att uppnå koldioxidneutralitet, ökad energieffektivitet, en giftfri miljö och en cirkulär ekonomi. Den syftar också till att fortsätta stödja skapandet

av rättvisa konkurrensvillkor som ger en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön. Dessutom kommer översynen av direktivet att sträva efter att modernisera och förenkla den nuvarande lagstiftningen, till exempel genom digitalisering och förbättrad kunskap om föroreningskällor. Förslaget syftar också till att förbättra allmänhetens deltagande i beslutsfattandet och öka tillgången till information och rättslig prövning.

5. Förslaget förhållande till landskapet

Enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselag (1991:71) för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller natur- och miljövard, friluftsliv och vattenrätt. Förslaget hör därmed huvudsakligen till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Det gällande direktivet har på Åland genomförts genom en lång rad landskapslagar och -förordningar, däribland landskapslag (2008:124) om miljöskydd. Förslaget i dess nuvarande form och omfattning skulle leda till behov av lagstiftningsåtgärder i landskapslagstiftningen.

För Ålands del skulle den största förändringen med anledning av förslaget vara att från att det inte har funnits någon direktivansläggning alls på Åland skulle nu de största djurhållande verksamheterna för fjäderfä och nötkreatur omfattas av direktivet. Detta ställer i sin tur nya krav på myndigheterna som ska hantera direktivansläggningarna, framför allt tillståndsprocessen hos ÅMHM.

6. Förslaget handläggning i riket och EU:s institutioner

Miljöministeriet bereder ett förslag till Statsrådets skrivelse till riksdagen (U-skrivelse) om förslaget.

Rådet har inlett behandlingen av förslaget i arbetsgruppen för miljö. Tidtabellen för behandlingen i Europaparlamentet är inte känd.

7. Subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 192 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I enlighet med artiklarna 191 och 192.1 i EUF-fördraget ska EU bidra till att följande mål uppnås: Att bevara, skydda och förbättra miljön. Att främja åtgärder på internationell nivå för att lösa regionala eller globala miljöproblem, särskilt för att bekämpa klimatförändringen.

Enligt kommissionen kan direktivets mål att säkerställa en hög miljöskyddsnivå och förbättra miljöns kvalitet i hela unionen inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna. På grund av den gränsöverskridande karaktären hos föroreningar från industriella verksamheter kan dessa mål bättre uppnås på unionsnivå, vilket berättigar EU att vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. Dessutom är driften av industriäntläggningar nära kopplad till den inre marknadens funktion. Om det inte finns någon EU-omfattande strategi för att fastställa miljöprestandanormer skulle samma industrier

få olika regelverk för föroreningsbekämpning i olika medlemsstater, med risk för att det skapas ojämlika villkor, vilket fragmenterar den inre marknaden och hämmar EU:s ansträngningar att eftersträva fördragets mål att uppnå en hög skyddsnivå för miljön och människors hälsa.

Landskapsregeringen anser att förslaget rättsliga grund är korrekt och delar kommissionens bedömning att det är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

8. Landskapsregeringens ställningstagande till förslaget

Landskapsregeringen konstaterar att förslaget skulle få vissa betydande konsekvenser i landskapet. Förslaget i dess nuvarande form och omfattning skulle leda till behov av lagstiftningsåtgärder i landskapslagstiftningen.

Landskapsregeringen ställer sig generellt positivt till kommissionens förslag och ambitionen att förbättra direktivets effektivitet och de åtgärder som ska minska utsläppen av föroreningar samt stärka omställningen till en klimatneutral och cirkulär ekonomi i linje med de övergripande målsättningarna i den europeiska gröna given. Landskapsregeringen ser särskilt positivt på de åtgärder som syftar till att främja innovationer eftersom ny teknik är en förutsättning för den gröna omställningen.

Landskapsregeringen ser att det finns fördelar med att direktivets tillämpningsområde utökas till att omfatta fler branscher och att fler verksamheter regleras, exempelvis uppfödningen av nötkreatur som orsakar betydande ammoniak- och metanutsläpp. Landskapsregeringen ställer sig dock något reserverat till den stora ökningen av djurhållande verksamheter som genom förslaget skulle falla inom direktivets tillämpningsområde. Det är viktigt att storleken på de djurhållande verksamheter som omfattas av direktivets krav är rimliga. Landskapsregeringen anser att det under de fortsatta förhandlingarna bör utredas om de föreslagna gränserna för tillämpningsområdet motsvarar utsläppen från respektive djurart.

Landskapsregeringen ser positivt på att kommissionen förslagit att djurhållande verksamheter regleras i särskilda föreskrifter som är mindre ingripande än för andra industriverksamheter men anser att ytterligare förenklingar bör utredas under de fortsatta förhandlingarna. Landskapsregeringen anser det viktigt att de krav som ställs är rimliga och inte äventyrar livsmedelsförsörjningen och jordbrukets konkurrenskraft. Utformningen av krav behöver också vara samstämmig med andra EU-regleringar så att onödig dubbelreglering undviks. Landskapsregeringen ställer sig vidare något reserverat till den relativt korta övergångstid som planeras för genomförandet av regelverk för djurhållande verksamheter inom direktivets tillämpningsområde.

Landskapsregeringen välkomnar de föreslagna åtgärderna för att tillgängliggöra information och underlätta allmänhetens deltagande i processer. Åtgärderna bör vara proportionerliga och vägas mot behovet av att

minimera företagens administrativa börda. Det bör vidare bevakas att sanktionsregler blir väl avvägda samt att det för dessa tillåts tillräcklig nationell självbestämmanderätt.

Landskapsregeringen anser sammanfattningsvis att direktivet bör utformas så att regleringen på ett effektivt sätt bidrar till klimat- och miljönytta och att åtgärderna bör utformas så att de inte medför oproportionerliga kostnader eller administrativ börda för berörda aktörer. Krav i direktivet som inte är motiverade från miljösynpunkt och reglering som blir onödigt komplicerad bör undvikas.

9. Distribution av landskapsregeringens ställningstagande

Huvudsaklig adressat: Ålands lagting och Miljöministeriet
För kännedom: Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel Anton Nilsson
Riksdagsledamot Mats Löfström
Enheten för rättsliga och internationella frågor
Lagberedningen

Promemoria om EU-kommissionens förslag

1. Uppgifter om EU-kommissionens förslag

Förslagets namn:	Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om rapportering av miljöuppgifter från industrianläggningar och inrättande av en portal för industriutsläpp
Förslagets COM-nummer:	COM(2022) 157 final

2. Uppgifter om ansvarigt ministerium och ansvarig tjänsteman i riket

Ansvarigt ministerium i riket:	Miljöministeriet
Ansvarig tjänsteman i riket:	Juha Lahtela, konsultativ tjänsteman

3. Uppgifter om ärendets beredning i landskapet Åland

Diarienummer:	ÅLR 2022/2819
Ansvarig tjänsteman vid LR:	Mia Westman, miljöingenjör
Ansvarig minister vid LR:	Alfons Röblom, utvecklingsminister
Behandling vid Ålands lagting:	☐ Samråd ☒ I-ärende (kryssa i)
Datum då promemorian föredragits:	24.5.2022

4. Förslagets huvudsakliga syfte och innehåll

I april 2022 presenterade kommissionen ett förslag till att ersätta det befintliga europeiska utsläppsregistret (E-PRTR) med en ny industriutsläppsportal genom att ersätta förordning (EG) 166/2006 om ett europeiskt register över utsläpp och överföringar av föroreningar, nedan *E-PRTR-förordningen*, med en ny förordning, nedan *den föreslagna förordningen*. Förslaget har lagts fram som paket tillsammans med förslag till revidering av direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (COM(2022) 156 final), nedan *industriutsläppsdirektivet*.

Tillsammans reglerar dessa kompletterande instrument industrins miljöpåverkan genom att industriutsläppsdirektivet bland annat fastställer regler för hur utsläppen från EU:s största industriverksamheter och djurhållningsanläggningar gradvis ska reduceras, medan E-PRTR-förordningen bidrar till att mäta effekten av de åtgärder som vidtas enligt direktivet och förbättrar allmänhetens tillgång till information om hur verksamheterna presterar.

Genom E-PRTR-förordningen upprättades ett europeiskt register över utsläpp och överföringar av föroreningar. Registret är EU-omfattande och ger allmän tillgång till viktiga miljöuppgifter från industrier i EU, Island, Liechtenstein och Norge. Registret innehåller uppgifter som rapporteras årligen

av omkring 30 000 industrienheter inom 65 ekonomiska verksamheter i EU. Genom förordningen genomförs 2006 års Kievprotokoll om register över utsläpp och överföringar av föroreningar vilket trädde i kraft 2009. EU:s medlemsstater rapporterar årligen till kommissionen den information som verksamhetsutövare i den egna medlemsstaten har rapporterat in. Kommissionen offentliggör därefter uppgifterna på en offentlig webbplats, med stöd av Europeiska miljöbyrån.

I en bedömning av E-PRTR-förordningen konstaterade kommissionen att registret har visat sig vara en central kunskapsbas om utsläpp från industriverksamhet i Europa. Det tillhandahåller lättillgängliga data av hög kvalitet. Det ger allmänheten tillgång till denna värdefulla information och stöder därför beslutsfattandet på miljöområdet. Registret kan dock förbättras ytterligare och göras mer ändamålsenligt genom att anpassa det till rapporteringskrav i övrig miljölagstiftning och komplettera det med ytterligare information om verksamheterna.

Den föreslagna förordningen anger hur medlemsstaternas rapportering till industriutsläppsportalen ska se ut och vilken typ av utsläpp som ska rapporteras. Vilka verksamheter som ska vara skyldiga att rapportera framgår av bilaga 1 och vilka ämnen som ska rapporteras framgår av bilaga 2. Bilaga 2 är till sitt innehåll oförändrad i förhållande till E-PRTR förordningens bilaga 2. Det innebär att tröskelvärdena för de ämnen som ska rapporteras inte har ändrats.

I förhållande till E-PRTR-förordningens bilaga 1 har den föreslagna bilaga 1 uppdaterats, bland annat för att harmonisera med andra relevanta miljörättsakter som innehåller rapporteringsförpliktelser, bland annat så att samtliga anläggningar som faller inom tillämpningsområdet för industriutsläppsdirektivet inkluderas. Dessutom skulle rapporteringsskyldigheten enligt den föreslagna förordningen gälla förbränningsanläggningar med en effekt på 20-50 MW och fiskodlingar med en produktionskapacitet på mer än 100 ton per år. I och med att tillämpningsområdet för industriutsläppsdirektivet föreslås genomgå en stor utvidgning gällande djurhållande verksamheter ökar dessutom de rapporteringsskyldiga enligt den föreslagna förordningen. Därigenom utvidgas tillämpningsområdet för den föreslagna förordningen avsevärt och antalet anläggningar som berörs ökar markant.

Förslaget innebär vidare att rapporteringsobjekt ändras från industrienhet till anläggning, vilket innebär att utsläppen kommer att rapporteras på den enhetsnivå som används inom IED. En annan nyhet är att verksamhetsutövarna ska rapportera bland annat produktionsmängder, förbrukning av vatten, energi och råmaterial samt olyckstillbud som orsakat utsläpp.

5. Förslagets förhållande till landskapet

Enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselag (1991:71) för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller natur- och miljövard, friluftsliv och vattenrätt. Förslaget hör därmed huvudsakligen till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Förslaget i dess nuvarande form och omfattning skulle leda till behov av lagstiftningsåtgärder i landskapslagstiftningen.

För Ålands del skulle följden av förslaget bli att från att det inte har funnits någon rapporteringskyldig verksamhet alls, skulle nu de största djurhållande verksamheterna för fjäderfä och nötkreatur, 15 fiskodlingar samt en energiproducerande förbränningsanläggning omfattas av direktivet.

6. Förslagets handläggning i riket och EU:s institutioner

Miljöministeriet bereder ett förslag till Statsrådets skrivelse till riksdagen (U-skrivelse) om förslaget.

Rådet har inlett behandlingen av förslaget i arbetsgruppen för miljö. Tidtabellen för behandlingen i Europaparlamentet är inte känd men förordningen avses träda i kraft 1.1.2026.

7. Subsidiaritetsprincipen

Det främsta målet med den föreslagna rättsakten är att skydda miljön och människors hälsa. Därför är den rättsliga grunden i den föreslagna förordningen artikel 192.1 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Kommissionen anger i sin bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen att såväl EU som samtliga EU:s medlemsstater i dag är parter till Kievprotokollet. Protokollet medger alternativ för genomförandet av vissa regler men förordningen inför en gemensam metod och säkerställer att den tillämpas på ett enhetligt sätt i hela EU. Europeiska miljöbyrån kvalitetssäkrar informationen som finns i den europeiska portalen, vilket gör informationen mer komplett och exakt. Enligt kommissionen bidrar förslaget till att ge allmänheten möjlighet att på ett enkelt sätt jämföra enhetliga data från verksamheter inom hela EU samt att ta fram samlade utsläppsdata på EU-nivå. Kommissionen bedömer att förordningen ger väsentliga fördelar jämfört med vad man hade kunnat åstadkomma med åtgärder på medlemsstatsnivå.

Landskapsregeringen anser att förslagets rättsliga grund är korrekt och delar kommissionens bedömning att det är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

8. Landskapsregeringens ställningstagande till förslaget

Landskapsregeringen konstaterar att förslaget skulle få vissa betydande konsekvenser i landskapet. Förslaget i dess nuvarande form och omfattning skulle leda till behov av lagstiftningsåtgärder i landskapslagstiftningen.

Landskapsregeringen ställer sig generellt positivt till kommissionens förslag och att det upprättas en industriutsläppsportal som harmoniserar rapporteringsförpliktelseerna i industriutsläppsdirektivet och andra relevanta miljörättsakter inom EU med de rapporteringsförpliktelser som följer av internationella överenskommelser.

Landskapsregeringen ser att det finns fördelar med att förordningens tillämpningsområde utökas till att omfatta fler branscher i syfte att tillgängliggöra information. Landskapsregeringen anser dock att det under de fortsatta förhandlingarna bör säkerställas att de föreslagna förändringarna förbättrar medborgarnas möjligheter att få information i en omfattning som berättigar den ökade administrativa bördan. Det bör vidare bevakas att sanktionsregler blir väl avvägda samt att det för dessa tillåts tillräcklig nationell självbestämmanderätt.

Landskapsregeringen anser sammanfattningsvis att den nya förordningen bör utformas så att regleringen på ett effektivt sätt bidrar till klimat- och miljönytta genom tillgången till information samt att åtgärderna bör utformas så att de inte medför oproportionerliga kostnader eller administrativ börda för berörda företag och myndigheter.

Landskapsregeringen vill vidare påtala att landskapet genom den föreslagna förordningen skulle bli rapporteringsskyldigt. Eftersom det enligt förslaget är "medlemsstat" som ska rapportera gentemot kommissionen bör landskapets rapportering gå till riket. Omfattningen av och formerna för denna rapportering bör utredas i god tid.

9. Distribution av landskapsregeringens ställningstagande

Huvudsaklig adressat: Ålands lagting och Miljöministeriet
För kännedom: Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel Anton Nilsson
Riksdagsledamot Mats Löfström
Enheten för rättsliga och internationella frågor
Lagberedningen